

на българина към страдалеца арменец, реално изявили се чрез братския прием, оказан от този народ и неговата държава през трагичните години на арменските кръвопролития. Едно стихотворение се оказа достатъчно, щото всички арменци по света да научат, че има една християнска страна, наречена България, и да я заобикнат от сърце, без дори да са я виждали.

Злостните мълви и сплетни около личната трагедия на поета бяха предизвикали сякаш някакво табу около името и ореола му в първите години след смъртта му. То почти беше отдадено на забрава и проклятие от някои среди. Но ние, арменците в България, не се поддадохме на тези настроения и първи изразихме искрената си почит към опетнената памет на поета страдалец. Обич и преклонение, породени само заради едно-единичко стихотворение! Днес почти никой не си спомня факта, че след самоубийството на Яворов Българската църква отначало отказва да опее тялото му по християнски. Тогава Епархийският съвет на Арменската апостолическа православна църква в България изпраща специално писмо до близките му, че е готов да извърши опелото и погребението му в Арменските гробища.

Още в края на 20-те години на XX век инициативен комитет от арменската общност в България събира чрез подписка средства за изграждане на паметник на поета. Изработката му е възложена на младия скулптор Григор Ахаронян, възпитаник на Санкт-Петербургската и на Софийската художествена академия (сетне професор в съветска Армения), който извайва първия бюст на поета. На 18 август 1935 г. в Арменската черква в София се отслужва панихида за поета, след което се провежда тържествено паметно събрание във Военния клуб и многолюдното шествие се отправя към Борисовата градина, където става тържественото откриване на бронзовия бюст-паметник на Пейо Яворов. В подножието на пиедестала му стои емблематичният надпис: „От признателните арменци“. По-късно копия на този бюст красят площадите на Кюстендил и Благоевград и стълбището пред Арменския дом в Пловдив. По същия повод инициативният комитет издава и специален паметен „Яворов лист“, за да възкреси от забрава името на поета и да увенчае със заслужена слава и ореол литературното му дело и бунтовна дейност. Екземпляри от този „лист“ се съхраняват и до днес в личните архиви на много арменски семейства.

Отдавна едно средно училище в арменската столица Ереван носи името на гениалния български поет, а негов бюст-паметник (все дело на проф. Г. Ахаронян) е издигнат пред фасадата на училището. Там стотици арменчета рецитират елегията „Арменци“ не само на майчиния си език, но